

УДК 658.152

*Д.В. СИВОКОНЬ***ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Досліджено основні погляди авторів на поняття інвестиційної діяльності, розкрито сутність цього поняття та зроблено висновок про ключові характеристики тлумачення інвестиційної діяльності вченими-економістами.

Ключові слова : інвестиційна діяльність, інвестиції, поняття інвестицій, суб'єкт, об'єкт інвестиційної діяльності, ефективність підприємств.

Исследованы основные взгляды авторов на понятие инвестиционной деятельности, раскрыта сущность этого понятия и сделан вывод о ключевых характеристиках толкования инвестиционной деятельности учеными-экономистами.

Ключевые слова: инвестиционная деятельность, инвестиции, понятие инвестиций, субъект, объект инвестиционной деятельности, эффективность предприятий.

An important prerequisite for the sustainable development of any branch of the economy is targeted investment. The quality of investment, volume and efficiency of investment activity largely depends on the fate of the domestic, which requires significant funds for structural adjustment and improving the efficiency of all forms of management. From the analysis of the understanding of investment activity, the results of economic activity of investment industries are of great importance. Their technical level, the organization of production, the ability to absorb innovation have a major impact on the investment cycle, payback and return on investment resources. On the basis of the analysis of the approaches of the scientists-economists to the definition of the concept of "investment activity", one can distinguish the main key characteristics of the interpretation of investment activity: as an investment of available resources in order to profit or achieve a social effect; as a set of actions aimed at transforming savings into investment; as a process of finding investment resources, the choice of effective investment objects; as an important component of the international capital movement, and so on.

Keywords: investment activity, investments, concept of investments, subject, object of investment activity, efficiency of enterprises.

Вступ. Важливою передумовою сталого розвитку будь-якої галузі господарства являється цілеспрямована інвестиційна діяльність. При цьому активна економічна діяльність підприємств значною мірою має залежність від обсягу і форм інвестицій, адже вони формують безпосередньо сам виробничий потенціал на новій науково-технічній базі, визначаючи позиції конкуруючих країн на світових ринках. Не розкриваючи всі чинники кризових явищ у економіці нашої держави, що склалися за останній період часу, все ж таки можна стверджувати, що відсутність дієвого механізму інвестування зумовила та спричинила руйнівні процеси в економіці України. Від якості інвестицій, об'єму та ефективності інвестиційної діяльності в значній мірі залежить доля вітчизняної, що потребує значних грошових коштів на структурну перебудову та підвищення ефективності усіх форм господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні аспекти інвестиційної діяльності висвітлені в наукових працях багатьох провідних учених, а саме: І. Бланк, Н. Дацій, М. Денисенко, М. Джонк, І. Малий, Дж. Маршалл, А. Омельченко, А. Павленко, Л. Петренко, С. Покропивний, А. Степаненко та інші. Але варто зазначити, що з поміж вітчизняних та іноземних науковців не досягнуто єдиної думки щодо тлумачення поняття «інвестиційна діяльність».

Мета статті. Метою статті є уточнення та узагальнення основних теоретичних аспектів сутності поняття інвестиційної діяльності. Для досягнення мети необхідним є виконання наступних завдань: дослідити різні підходи авторів до визначення сутності інвестиційної діяльності підприємства; сформулювати основні аспекти інвестиційної діяльності, що характеризують цю категорію; та виділити основні ключові характеристики тлумачення інвестиційної діяльності вчених-економістів.

Виклад основного матеріалу. У Законі України

«Про інвестиційну діяльність» подається трактування інвестиційної діяльності як сукупності практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій [1].

Інвестиційна діяльність відбувається на засадах:

- інвестування, що здійснюється громадянами, недержавними підприємствами, господарськими асоціаціями, спілками і товариствами, а також громадськими і релігійними організаціями, іншими юридичними особами, заснованими на колективній власності – приватне інвестування;

- інвестування, що здійснюється органами влади і управління держави за рахунок коштів бюджетів, позабюджетних фондів і позичкових коштів, а також державними підприємствами, об'єднаннями і установами за рахунок власних і позичкових коштів – державне інвестування;

- інвестування, що здійснюється іноземними громадянами, юридичними особами та державами – іноземне інвестування;

- інвестування, що здійснюється громадянами і юридичними особами України та іноземних держав – спільне інвестування.

Інвестиційна діяльність забезпечується шляхом реалізації інвестиційних проєктів і проведення операцій з корпоративними правами та іншими видами майнових та інтелектуальних цінностей.

Дане визначення вважається точним і подається у всіх підручниках, словниках та економічних працях як таке, що відповідає всім вимогам, враховує всі недоліки попередніх визначень і повністю розкриває сутність інвестиційної діяльності [2].

Проаналізуємо, як розуміють поняття «інвестиційна діяльність» окремі українські економісти. Так, вивчаючи дане поняття, Л. Петренко наводить його визначення, сформульовані окремими авторами: С. Панчишин трактує інвестиційну

© Д.В. Сивоконь, 2017

діяльність як сукупність рішень і відповідних дій, скерованих на перетворення заощаджень у інвестиції; за Б. Щукіним, інвестиційна діяльність є процесом організації інвестування за реально наявних Україні умов господарювання, й у процесі інвестування визначається модель поведінки інвестора щодо нарощування свого капіталу; схожої думки додержується В. Білолипецький, який визначає інвестиційну діяльність як проектну, організаційну, управлінську, контрольну роботу, що виконується в інтересах планової реалізації інвестицій; Г. Іванов під інвестиційною діяльністю розуміє діяльність із формування, розміщення, вкладення, трансформації і відшкодування інвестицій, включаючи управління ними й усією системою інвестиційних відносин; Р. Костюкевич вважає, що рівень інвестиційної діяльності залежить від темпів економічного розвитку країни [3]. О. Мусієнко пише, що більша частина науковців пов'язує інвестиційну діяльність перш за все з формою одержання прибутку [4]. У своєму аналізі наукових думок він зазначає, що, зокрема, В. Федоренко трактує інвестиційну діяльність як комплекс заходів і дій фізичних та юридичних осіб, які вкладають власні кошти (у матеріальній, фінансовій або іншій майновій формі) з метою отримання прибутку [5].

Л. Гончаренко під інвестиційною діяльністю розуміє вкладання інвестицій і здійснення практичних дій з метою одержання прибутку чи позитивного ефекту. Д. Черваньов розуміє інвестиційну діяльність як комплекс заходів і практичних дій юридичних і фізичних осіб (резидентів чи нерезидентів), а також держави щодо здійснення інвестицій у будь-якій формі з метою одержання прибутку або досягнення соціального ефекту [6].

Деякі автори дещо ширше розглядає інвестиційну діяльність – як процес пошуку необхідних інвестиційних ресурсів, вибір ефективних об'єктів інвестування, формування збалансованої за вибраними параметрами інвестиційної програми (інвестиційного портфеля) і забезпечення її реалізації. Схоже трактування містить праця Н. Ковтун, яка визначає інвестиційну діяльність як сукупність заходів і послідовних практичних дій з боку суб'єктів інвестування, котрі пов'язані з реалізацією інвестиційних намірів з метою одержання доходу [6].

У такому ж аспекті розглядають інвестиційну діяльність А. Череп та І. Рурк, а саме не просто як вкладання наявних ресурсів з метою отримання прибутку, а як важливу складову міжнародного руху капіталу, котра здатна забезпечити міграцію капіталу з однієї країни в іншу, а також прискорювати цю міграцію в одних галузях світового господарства та вповільнювати в інших [6]. Досить влучним, на наш погляд, є визначення поняття інвестиційної діяльності Є. Стефановичом – як комплексу заходів держави, фізичних і юридичних осіб, спрямованих на ефективне розміщення ресурсів з метою одержання очікуваного результату. Ефектом (результатом) може бути не тільки прибуток, а й розбудова інфраструктури, поліпшення умов життя населення, поліпшення екологічного стану тощо [6]. Р. Качур подає наступне визначення сутності інвестиційної

діяльності: «це процес реалізації інвестицій, тобто вкладення матеріальних, фінансових ресурсів та інтелектуальних цінностей в об'єкти економіки і соціальної сфери [7].

Як зазначає Т. Музиченко, інвестиційна діяльність – це послідовна сукупність дій її суб'єктів (інвесторів, учасників) щодо здійснення інвестицій з метою одержання доходу. Кожна держава як суб'єкт інвестиційної діяльності визначає правові, економічні та соціальні умови цієї діяльності в своєму законодавстві. У вужчому тлумаченні цього поняття застосовують термін “інвестиційний процес”. Це поняття звичайно пов'язується з обґрунтуванням і реалізацією інвестиційних проектів [8].

Деякі автори характеризують інвестиційну діяльність як багатовекторний процес, адже йдеться, з одного боку, про різноманітні зовнішні та внутрішні джерела інвестування, а з другого – про численні напрями інвестування [9].

На думку А.А. Пересади, у більш вузькому розумінні інвестиційна діяльність може розглядатися як інвестиційний процес. Автор виділяє такі його стадії (етапи):

- мотивація інвестиційної діяльності;
- прогнозування та програмування інвестицій; - обґрунтування доцільності інвестицій;
- страхування інвестицій;
- державне регулювання інвестиційного процесу;
- планування інвестицій;
- фінансування інвестиційного процесу;
- проектування та ціноутворення;
- забезпечення інвестицій матеріально-технічними ресурсами;
- освоєння інвестицій; - підготовка до виробництва продукції;
- попередня передача та прийом до експлуатації;
- кінцева передача об'єкта до експлуатації [10].

Інвестиційна діяльність характеризує інвестиційний процес у реальних умовах, з акцентом на організаційні засади його реалізації та управління цим процесом.

Інвестиційна діяльність може бути систематизована за предметом, об'єктом і суб'єктом її реалізації (рис. 1).

Об'єктами інвестиційної діяльності є будь-які не заборонені законом до використання фінансові вкладення в новостворені та модернізовані основні засоби, цінні папери, цільові грошові вкладення (внески в науково-технічну продукцію, права та інтелектуальні цінності, майнові права тощо [4]. До суб'єктів інвестиційної діяльності віднесені інвестори й учасники. Суб'єкти інвестиційної діяльності є саме тими особами, що послідовно здійснюють моніторинг економічної ситуації в країні, стану інвестиційного ринку тощо з метою визначення пріоритетних напрямів інвестування та доцільності реалізації інвестиційних проектів на всіх стадіях їх здійснення з позицій як потенційного інвестора, так і учасника інвестиційної діяльності. Інвестори є суб'єктами інвестиційної діяльності, які приймають рішення про вкладання власних, позикових і залучених майнових

та інтелектуальних цінностей в об'єкти інвестування. Учасниками інвестиційної діяльності можуть бути громадяни та юридичні особи України й інших держав, які забезпечують реалізацію інвестицій як виконавці замовлень або на підставі доручення інвестора. Формування інвестиційних ресурсів забезпечує фінансування інвестиційної діяльності

підприємства і входить у систему стратегічних цілей його розвитку. Для забезпечення ефективного управління цим процесом розробляється стратегія формування інвестиційних ресурсів з різних джерел відповідно до потреб розвитку підприємства.

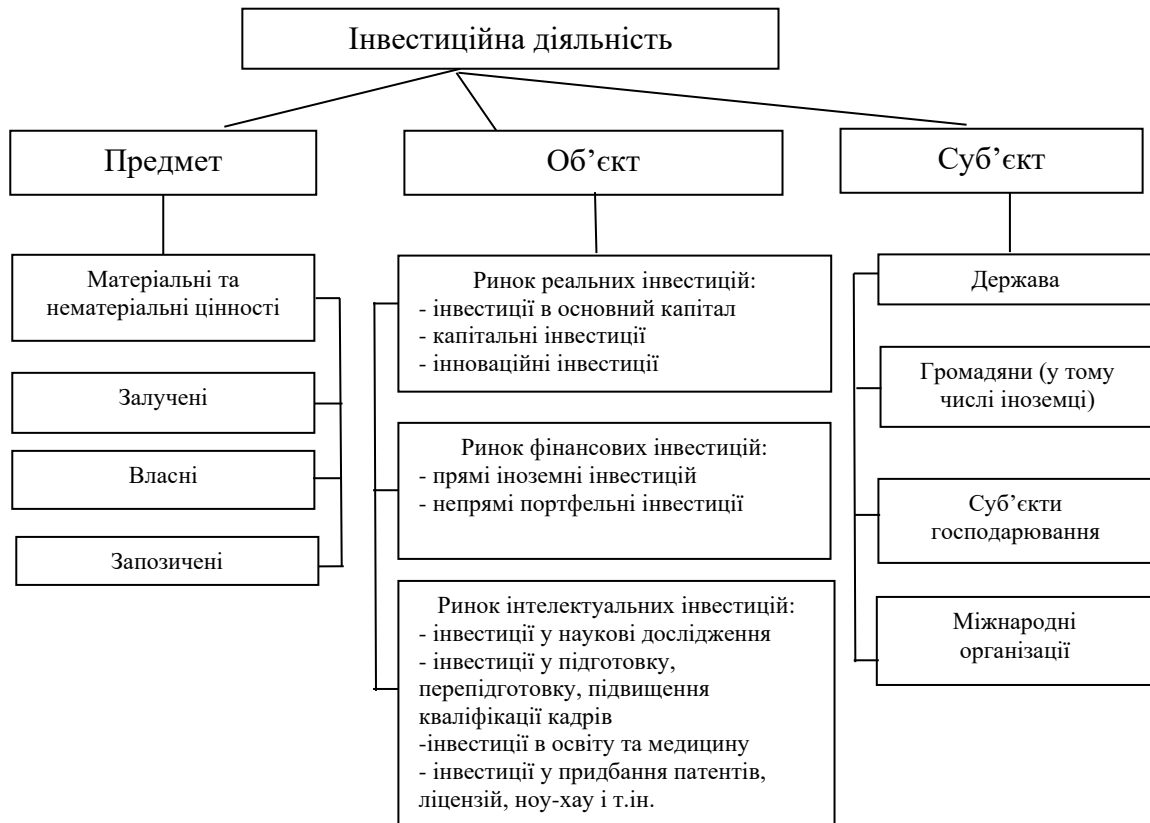

Рисунок 1 - Складові (структура) інвестиційної діяльності

Джерело: Сформовано автором на основі [8, с.164]

З огляду на таке розуміння інвестиційної діяльності, велике значення мають результати господарської діяльності інвестиційних галузей. Їх технічний рівень, організація виробництва, здатність до засвоєння інновацій здійснюють основний вплив на інвестиційний цикл, окупність і віддачу інвестиційних ресурсів.

Економічна криза в нашій країні супроводжується скороченням інвестиційної активності. При цьому, зменшення капіталовкладень відбувається вищими темпами, ніж спад виробництва. Більшу частину інвестиційних ресурсів нашої країни становлять власні кошти підприємств – 75,2% їх загального обсягу, 24,8% здійснюється за рахунок централізованих капіталовкладень. В Україні чинники, які впливають на процес інвестування, перебувають у такому стані, що не можуть сприяти розвитку цього процесу. Однак світовий досвід свідчить, що вихід з кризи неможливий без збільшення обсягу інвестицій.

Висновок. Отже, на основі проведеного аналізу підходів вчених-економістів до визначення

поняття «інвестиційна діяльність», можна виділити основні ключові характеристики тлумачення інвестиційної діяльності: як вкладення наявних ресурсів з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту; як сукупність дій, скерованих на перетворення заощаджень в інвестиції; як процес пошуку інвестиційних ресурсів, вибір ефективних об'єктів інвестування; як важливу складову міжнародного руху капіталу та інше.

Список літератури:

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. № 1560XII (зі змінами та доповненнями) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел. – Київ ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. – 1736 с.
3. *Идрисова А.Р.* Сущность инвестиций, инвестиционной привлекательности и роль инвестиционного проектирования в деятельности предприятия // Вісник Хмельницького національного університету. – 2008. – №2. – Т. 2. – С. 174–176.
4. *Затонацька Т.Г.* Бюджетно-податкове регулювання інвестиційної діяльності в Україні : [монографія] / Т. Г. Затонацька. – Київ : Задруга, 2012. – 299 с.
5. *Федоренко В.Г.* Инвестиционное право : учебник / В.Г. Федоренко. – 3-те вид., доп. – Київ : МАУП, 2004. – 480 с.

6. Інвестиційна діяльність аграрних підприємств: інструменти та управління: кол. монографія / С.І. Дем'яненко, В.М. Коваль, В.М. Давиденко, О.О. Сас ; за заг. ред. С.І. Дем'яненка. – Київ : КНЕУ, 2015. – 250 с.
7. Качур Р.П. Державне регулювання інвестиційної діяльності в трансформаційній економіці України : автореф. дис. на здобуття наук ступеня канд. екон. наук / Р.П. Качур. – Львів, 2015.
8. Музиченко Т.О. Інвестиції та інвестиційна діяльність: понятійний апарат / Т.О. Музиченко // Сталій розвиток економіки. – 2014. – №3 (25). – С. 161–167.
9. Озерчук О.В. Сутність, роль та напрями державної фінансової політики регулювання інвестиційної діяльності в Україні / О.В. Озерчук // Наукові праці НДФІ. – 2015. – №1 (70). – С.16–24.
10. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом : монографія / А.А. Пересада. – Київ : Лібра, 2002. – 472 с.
4. Zatonats'ka T.H. Byudzheto-podatkovе rehulyuvannya investytsiynoyi diyal'nosti v Ukraini : [monohrafiya] / T.H. Zatonats'ka. – Kyiv : Zadruga, 2012. – 299 s.
5. Fedorenko V.H. Investoznavstvo : pidruchnyk / V.H. Fedorenko. – 3-tye vyd., dop. – Kyiv : MAUP, 2004. – 480 s.
6. Investytsiyna diyal'nist' ahrarykh pidpryyemstv: instrumenty ta upravlinnya: kol. monohrafiya / S.I. Dem'yanenko, V.M. Koval', V.M. Davydenko, O.O. Sas ; za zah. red. S.I. Dem'yanenka. – Kyiv : KNEU, 2015. – 250 s.
7. Kachur R.P. Derzhavne rehulyuvannya investytsiynoyi diyal'nosti v transformatsiyniy ekonomitsi Ukrainy : avtoref. dys. na zdobuttya nauk stupenya kand. ekon. nauk / R.P. Kachur. – L'viv, 2015.
8. Muzychenko T.O. Investytsiyni ta investytsiyna diyal'nist': ponyatiynyy aparat / T.O. Muzychenko // Stalyy rozvytok ekonomiky. – 2014. – #3 (25). – S. 161–167.
9. Ozerchuk O.V. Sutnist', rol' ta napryamy derzhavnoyi finansovoyi polityky rehulyuvannya investytsiynoyi diyal'nosti v Ukraini / O.V. Ozerchuk // Naukovi pratsi NDFI. – 2015. – #1 (70). – S.16–24.
10. Peresada A.A. Upravlinnya investytsiynym protsesom : monohrafiya / A.A. Peresada. – Kyiv : Libra, 2002. – 472 s.

Надійшла 22.12.2017

References (transliterated)

1. Zakon Ukrainy "Pro investytsiynu diyal'nist'" vid 18.09.1991 r. # 1560KhPI (zi zminamy ta dopovennnyamy) / Ofitsiynyy veb-sayt Verkhovnoyi Rady Ukrainy [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Velykyy tlumachnyy slovnyk suchasnoyi ukrayins'koyi movy / uklad. i hol. red. V.T. Busel. – Kyiv ; Irpin' : VTF "Perun", 2009. – 1736 s.
3. Ydrysova A.R. Sushchnost' ynvestytsyy, ynvestytsyonnoy

Бібліографічні описи / Библиографические описания / Bibliographic descriptions

Теоретичні аспекти дослідження поняття інвестиційної діяльності / Д.В. Сивоконь // Електронна збірка наукових праць «Е-КОНОМІКА». – Х.: НТУ «ХПІ». – 2017. – №1(1). – С. 126-129

Теоретические аспекты исследования понятия инвестиционной деятельности / Д.В. Сивоконь // Электронный сборник научных работ «Е-КОНОМІКА». – Х.: НТУ «ХПІ». – 2017. – №1(1). – С. 126-129

Theoretical Aspects дослідження поняття інвестиційної діяльності / D.V. Sivokon // Electronic collection of scientific papers «E-CONOMICS». – Kharkiv.: NTU «KhPI». – 2017. – №1(1). – P. 126-129

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Сивоконь Дмитро Вадимович – магістр кафедри менеджменту та оподаткування НТУ «ХПІ», м. Харків, тел.: (066) 566-81-36; e-mail: 123dumoh@rambler.ru

Сивоконь Дмитрій Вадимович - магістр кафедри менеджмента и налогообложения НТУ «ХПІ», г. Харьков, (066) 566-81-36; e-mail: 123dumoh@rambler.ru

Syvokon Dmitry Vadimovich - Master of the Department of Management and Taxation of NTU "KhPI", Kharkiv, (066) 566-81-36; e-mail: 123dumoh@rambler.ru

Посилання на статтю / Reference a Journal Article:

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ [Електронний ресурс] / Д.В. СИВОКОНЬ // «Е-КОНОМІКА». Електронна збірка наукових праць – 2017. – № 1 (1). – С. 126-129. – Режим доступу до журн.: <http://e-conomics.hpi.kh.ua/index.php/e-conomics/issue/view/3/showToc>